

14 - - / - 9/17

بازیابی هوشمند اطلاعات تمرین دوم

ايجاد شاخص

در هر زبانی، کلمات با توجه به نقشی که در جملات ایفا می کنند، به شکلهای ظاهری متفاوتی خواهند بود. اما تمامی آنها از یک ریشه ساخته می شوند. لذا در بسیاری از روشها، ابتدا میبایست ریشه کلمات را پیدا کنیم. یکی از روشهای متداول برای ریشهیابی کلمات، روش ریشه یابی Stemming است. الگوریتمهای مختلفی جهت انجام عمل ریشه یابی وجود دارد که الگوریتم Porter از الگوریتم های معروف در زبان انگلیسی می باشد. این الگوریتم طبق یک سری قاعده ی منظم (مثلاً حذف حرف s در آخر کلمات ِ جمع) میتواند ریشه ی کلمات را با دقت ِ خوبی به دست آورد.

پس از نصب و راهاندازی گالاگو، به کمک دستورات گالاگو از روش Porter Stemmer برای ریشه یابی کلمات استفاده کردیم.

```
"stemmer": ["porter"],
```

عمل Tokenization متن را مانند شکل زیر به توکنهای تشکیل دهنده خود تبدیل میکند. این عمل را با دستورات زیر انجام میدهیم:

```
"tokenizer" : {
    "fields" : ["text","head"],
    "formats" : {
        "text" : "string",
        "head" : "string"
     }
}
```


نهایتاً فرمت فایل که در ابتدا به صورت بدون فرمت بود را با کمک نرم افزار 7zip از سیستمعامل ویندوز اکسترکت کرده و به فایل txt. رسیدیم، سپس فایل حاصل شده را به فرمت trectext. که قالبی مشابه XML دارد بردیم. این تایپ از فایلها برای اسناد و متونی مناسب است که لازم داریم قسمتهای مختلف آن را بتوان جدا دید.


```
CUOCNO> AP890325-0001 
CDOCNO> AP890325-0001 
CFILEID>AP-NR-03-25-89 0106EST
FIRST>r a AM-People-Bridges 1stLd-Writethru a0733 03-25 0278
FIRST>r a AM-People-Bridges, 1st Ld-Writethru, a0733,0282
SECOND>AM-People-Bridges, 1st Ld-Writethru, a0733,0282
SECOND>CHEAD>Bridges
Pleads Innocent To Attempted Murder Charge
/HEAD>Eds: SUBS lead to reflect that Bridges' role in the shooting has not been established.
/HEAD>EDS ANGELES (AP) 
/DATELINE>LOS ANGELES (AP) 
/DATELINE
/DATELINE<
```

دستورات مربوط به تنظیماتی که در بالا بدانها اشاره شد را در فایل indexSettings.json قرار داده و دستور زیر را در ترمینال اجرا می کنیم:

Galago/galago-3.16/core/target/appassembler/bin/galago build /home/arya/Desktop/CA1-Resources/indexSettings.json

پس از گذشت حدوداً یک ساعت از اجرای دستور Build عمل شاخص گذاری با موفقیت به اتمام رسید.

Done Indexing.

- 0.92 Hours
- 55.18 Minutes
- 3310.79 Seconds

Documents Indexed: 163912.

سوال ۱: بررسی روشهای هموارسازی

ابزار گالاگو، به صورت پیش فرض بازیابی را به روش Query-Likelihood انجام می دهد. با توجه به کتاب مرجع اول درس، Query-Likelihood اینطور فرض شده که برای نمونه اگر کاربری سند d را دوست داشته باشد، چقدر احتمال ورس، Query-Likelihood اینطور فرض شده که برای نمونه اگر کاربری سند d را وارد کند؟ در این تمرین با از روش بازیابی کردن آن کوئری d را وارد کند؟ در این تمرین با از روش بازیابی گوناگونی اقدام به هموارسازی می کنیم تا احتمال رخداد کلمههای دیده نشده را با مقادیری بجز صفر تخمین بزنیم. در این راستا روشهای خواسته شده در تمرین را به ترتیب اعمال کرده و تاثیر پارامترهای این روشها را بر نتایج حاصل از بازیابی که با پارامترهای ارزیابی کشف کنیم.

λ روش اول: ${ m JM}^2$ با پارامتر

در روش JM یک اینترپولیشن خطی بین 3 MLE و 4 انجام می دهیم که به وسیله پارامتر لاندا کنترل می شود. $\lambda \in [0,1]$ انجام می دهیم که به وسیله پارامتر لاندا کنترل می شود. $\lambda \in [0,1]$ لذا در این روش هرچه مقدار لاندا بزرگتر تنظیم شود نگاه به مجموعه مدل زبان یا $\lambda \in [0,1]$ پررنگ تر و هرچه که مقدار لاندا کوچکتر باشد اهمیت سند فعلی بیشتر می شود. پس با اختلاط دو توزیع با یکدیگر، به هدف اختصاص دادن احتمال غیر صفر به کلمات نادیده در سندی که در حال حاضر امتیاز می دهیم، می رسیم.

در زیر و در فرمول روش ${
m JM}$ می توان جزئیات نحوه اینترپولیشن خطی را دید:

$$p(\boldsymbol{w}|\boldsymbol{d}) = (1-\lambda)\frac{c(\boldsymbol{w},\boldsymbol{d})}{|\boldsymbol{d}|} + \lambda p(\boldsymbol{w}|\boldsymbol{C})$$

حال با روش JM بازیابی را ابتدا با مقدار پیشفرض λ روی مجموعه پرسوجو ۵۱ الی ۱۰۰ با مقدار ۱۰۰۰ برای تعداد JM با روش JM و JM و

⁴ Collection Language Model

¹ if a user likes document d, how likely would the user enter query q in order to retrieve document d?

² Linear interpolation, Jelinek-Mercer

³ Maximum Likelihood Estimate

در جدول زير نتايج بدست آمده قابل مشاهده است:

	1.	۰ – ۵۱	
P@20	MAP	λ	
٠.٠۴	٠.٠٢٩	•	
٠.٢٩٩	٠.٢٢	٠.١	
۸۱۳.۰	٠.٢٣٢	٠.٣	
۰.۳۱۶	٠.٢٣٣	٠.۴٢۵	
۸۱۳.۰	٠.٢٣۴	٠.۴۶۵	
۰.۳۲	۰.۲۳۴	۰.۴۷۵	દ
٠.٣٢	٠.٢٣۴	۵۸۴.۰	روش الآ
٩١٣.٠	۰.۲۳۴	۰.۵	II,
۸۱۳.۰	٠.٢٣٢	٠.٧	
۰.۳۱۶	۲۳۲.۰	۰.۷۵	
٩١٣.٠	۸۲۲.۰	٠.٩	
۰.۲۷۳	٠.١۶١	١	
٠.٠۵	٠.٠۴١	1.1	
٠.٠۵	٠.٠۴١	1.7	

بازه مقادیر مناسب برای پارامتر λ بین صفر و یک بوده و مقدار پیشفرض آن 0.0 میباشد. در این بخش ما بر این اساس به تست کردن مقادیر در این نواحی و نیز حاشیهای از بالا و پایین این نواحی ابتدا با گامهای بلند و سپس با گامهای کوتاه پرداختیم و مقادیر بهینه برای پرسوجوهای ۵۱ الی ۱۰۰ برای پارامتر λ ۴۷۵، و ۴۸۵، دیده شد.

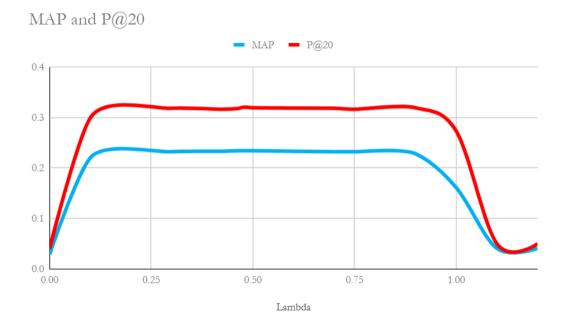
نتایج حاصل از این مقادیر بهینه (رنگ سبز) به نسبت نتایج بدست آمده از مقدار پیشفرض (رنگ آبی) مقدار بیشتر داشت که نشاندهنده این است که بهینهسازی این پارامترها در کسب نتایج بهتر موفق بوده است.

علیرغم این که طبق تئوری مقدار بالای یک برای پارامتر λ بی معنا است ما آنها را هم تست کردیم که نتایج عملی بدست آمده هم در تائید تئوری بودند.

در شکل زیر نمودار MAP و P@20 حاصل از تست مقادیر مختلف برای پارامتر λ قابل مشاهده است.

روش دوم: Dirichlet با پارامتر س

در این روش نیز درست مانند هموارسازی Jelinek-Mercer، ما از مدل زبان مجموعه استفاده خواهیم کرد، اما در این روش نیز درست مانند هموارسازی MLE به روشی متفاوت ترکیب کنیم. فرمول ابتدا می تواند به عنوان یک اینترپولیشن از احتمال MLE و مدل زبان مجموعه مانند قبل دیده شود. در عوض، $\alpha_{\rm d}$ صرفاً یک $\alpha_{\rm d}$ ثابت نیست، بلکه یک ضریب پویا است که $\alpha_{\rm d}$ را به عنوان یک پارامتر می گیرد. اگر $\alpha_{\rm d}$ را روی یک ثابت قرار دهیم، نتیجه این است که یک سند طولانی در واقع ضریب کوچکتری در اینجا به دست می آورد. بنابراین، یک سند طولانی همانطور که ما انتظار داریم، هموارسازی کمتری خواهد داشت، بنابراین به نظر می رسد این امر منطقی تر از هموارسازی با ضریب ثابت باشد. در این روش مجموع ضرایب همچنان جمع برابر با یک دارند که مورد انتظار است. در زیر فرمول روش در یکله آورده شده است:

$$p(\mathbf{w}|\mathbf{d}) = \frac{c(\mathbf{w}, \mathbf{d}) + \mu p(\mathbf{w}|\mathbf{C})}{|\mathbf{d}| + \mu} = \frac{|\mathbf{d}|}{|\mathbf{d}| + \mu} \frac{c(\mathbf{w}, \mathbf{d})}{|\mathbf{d}|} + \frac{\mu}{|\mathbf{d}| + \mu} p(\mathbf{w}|\mathbf{C}) \qquad \mu \in [0, +\infty)$$

در جدول زیر نتایج بدست آمده قابل مشاهده است:

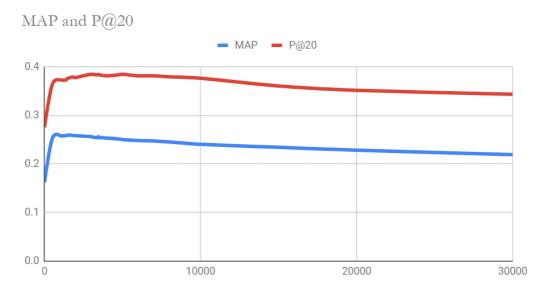
	1	۵۱	
P@20	MAP	μ	
۵۷۲.۰	٠.١۶٢	•	1
۰.۳۶۳	۲۵۲.۰	۵۰۰	
۲۷۳. ۰	٧۵٢.٠	11	
۲۷۳. ۰	۸۵۲.۰	١٣٠٠	-
۳۷۳. ۰	۸۵۲.۰	14	
۰.۳۷۶	۹۵۲.۰	۱۵۰۰	
٧٧٣. ٠	<i>۹۵۲.۰</i>	18	
٧٧٣. ٠	<i>۹۵۲.۰</i>	180.	
۸۷۳.۰	<i>۹۵۲.۰</i>	١٧٠٠	
۸۷۳.۰	۸۵۲.۰	19	
٧٧٣. ٠	۸۵۲.۰	7	
۱ ۸۳. ۰	٧۵٢.٠	۲۵۰۰	ર્લ
۴۸۳. ۰	۰.۲۵۶	٣٠٠٠	روش Dirichlet
۶۸۳.۰	۵۵۲.۰	٣١٠٠	hle
۳۸۳. ۰	۲۵۲.۰	٣٣٠٠	iric
۳۸۳. ۰	۲۵۲.۰	44	D
۴۸۳.۰	۰.۲۵۶	۳۴۵۰	
٣٨٣. ٠	۲۵۲.۰	۳۵۰۰	
۲۸۳. ۰	۲۵۲.۰	۳۷۰۰	
۱ ۸۳. ۰	۳۵۲.۰	۳۹۰۰	
۲۸۳. ۰	767.	40	
۶۸۳.۰	۵۲.۰	۵۰۰۰	
۱ ۸۳. ۰	۸۴۲.۰	۶۰۰۰	
١ ٨٣. ٠	٧٩٢.٠	Y · · ·	
۴۷۳. ۰	۵۴۲.۰	٨٠٠٠	
۰.۳۷۶	٠.٢۴	1	
۰.۳۶	٠.٢٣۴	۱۵۰۰۰	
۱۵۳.۰	۸۲۲.۰	7	

•

مقدار پیشفرض پارامتر μ ۱۵۰۰، میباشد. در این بخش ما بر این اساس به تست کردن مقادیر در این نواحی و نیز حاشیه ای از بالا و پایین این نواحی ابتدا با گامهای بلند و سپس با گامهای کوتاه پرداختیم و مقدار بهینه برای پرسوجوهای ۵۱ الی ۱۰۰ برای پارامتر μ ۳۴۵۰ دیده شد. البته در این مقدار اندازه معیار ارزیابی μ نسبت به حالت پیشفرض کاهش کوچکی داشت اما معیار ارزیابی μ μ بهبود قابل ملاحظهای پیدا کرد.

در شکل زیر نمودار MAP و P@20 حاصل از تست مقادیر مختلف برای پارامتر μ را مشاهده می کنید.

روش سوم: Additive Smoothing

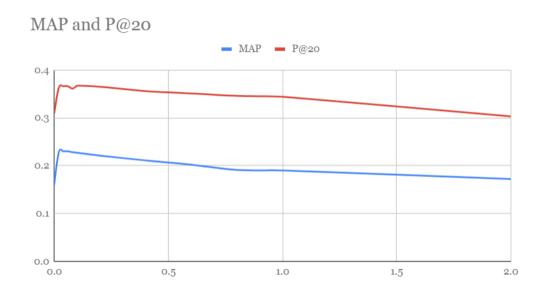
در این قسمت با روش Additive Smoothing بازیابی را ابتدا با مقدار پیشفرض تتا روی مجموعه پرسوجو ۵۱ الی ۱۰۰ با مقدار ۱۰۰۰ برای تعداد Requested، انجام داده و مقادیر MAP و 20 و 9 را بدست میآوریم. در ادامه تتا را به صورت آزمون و خطا ما بین بازه ۱ الی ۱۰ ابتدا با گامهای بلند تغییر داده و هر نوبت مقادیر را یاداشت می کنیم و در صورتی که شاهد بهبود نسبت به حالت پیشفرض بودیم، مقادیر نزدیک را با گامهای کوچک تری امتحان می کنیم تا به مقدار بهینه برسیم.

در جدول زیر نتایج بدست آمده قابل مشاهده است:

P@20	MAP	θ	
٠.٣٠٩	٠.١۶	•	
۰.۳۶۳	۸۲۲.٠	٠.٠٢	
۰ ۳۶۶	٠.٢٣	٠.٠۴	2
۰.۳۶۶	٠.٢٣	٠.٠۶	روش Additive Smoothing
۰.۳۶۱	۸۲۲.۰	۰.۰۸	ing
۲۶۳.۰	۲۲۲.٠	٠.١	ooth
۰.۳۶۵	۱۲۲.۰	۲.٠	èmc
۰.۳۵۶	١١٢.٠	۴.٠	ve S
۱ ۵۳. ۰	۲۰۲.۰	٠.۶	litiv
۰.۳۴۶	٠.١٩١	۸.٠	Ade
٠.٣۴۴	٠.١٩	١	
٠.٣٠٣	٠.١٧٢	٢	
۲۷۲.٠	۰.۱۵۳	۴	
۵۲۲.۰	٠.١٣١	١.	

در شکل زیر نمودار MAP و 20p حاصل از تست مقادیر مختلف برای پارامتر تتا را مشاهده می کنید.

سوال ۲: هموارسازی دو مرحلهای

در این قسمت به ترکیب دو روش از روشهای استفاده شده در بخش قبل پرداخته و هموارسازی دو مرحلهای را شکل می دهیم و به بررسی نتایج حاصله از آن و ارزیابی نتایج با معیارهای کارایی MAP و P@20 بدست آورده و به تحلیل آنها می پردازیم.

حال با روش هموارسازی دومرحلهای بازیابی را با مقادیر μ و λ روی مجموعه پرسوجو 10 الی 100 با مقدار Requested و 100 برای تعداد Requested انجام داده و مقادیر 100 و 100 و 100 را بدست می آوریم. در ادامه 100 و به صورت آزمون و خطا به ترتیب ما بین بازههای 100 الی 100 و 100 و 100 الی 100 و 100 و مقادیر 100 و مقادیر نادیک را با گامهای بلند تغییر داده و هر نوبت مقادیر را یاداشت می کنیم و در صورتی که شاهد بهبود نسبت به حالت پیشفرض بودیم، مقادیر نزدیک را با گامهای کوچک تری امتحان می کنیم تا به مقدار بهینه برسیم.

در جدول زیر نتایج بدست آمده معیار ارزیابی MAP برای روش هموارسازی دومرحلهای قابل مشاهده است:

MAP	λ	μ	
۷۵۲.۰		1	
<i>۹۵۲.</i> ۰		۱۵۰۰	
<i>۹۵۲.</i> ۰		۱۷۰۰	
۸۵۲.۰		7	
۰.۲۵۶		٣٠٠٠	رون
۰.۲۵۳		۴٠٠٠	ີງ ຜ
۷۵۲.۰		1	روش هموارسازى دومرحلهاى
<i>۹</i> ۵۲. ۰		۱۵۰۰	ا أز
<i>۹</i> ۵۲. ۰	•.1	۱۷۰۰	2
۸۵۲.۰		7	ومر
۴۵۲.۰		٣٠٠٠	<u>्रीक</u>
۰.۲۵۱		۴۰۰۰	S
۸۵۲.۰		1	
۸۵۲.۰		۱۵۰۰	
۸۵۲.۰	۲.٠	١٧٠٠	
۸۵۲.۰		7	
۳۵۲. ۰		٣٠٠٠	

۰.۲۵		۴٠٠٠	
۸۵۲.۰		1	
۲۵۲.۰		۱۵۰۰	
۸۵۲.۰	۳.٠	١٧٠٠	
۰.۲۵۶	•.,	7	
٠.٢۵١		٣٠٠٠	
۸۴۲.۰		۴٠٠٠	
۸۵۲.۰		1	
۰.۲۵۷		۱۵۰۰	
۰.۲۵۶	۴.٠	١٧٠٠	
۴۵۲.۰	.,	7	
٠.۲۴٩		٣٠٠٠	
٠.۲۴٧		۴٠٠٠	
۲۵۲.۰		1	
۵۵۲.۰		۱۵۰۰	
۰.۲۵۴	۰.۵	١٧٠٠	
۲۵۲. ۰		7	
۸۴۲. ۰		٣٠٠٠	
٠.۲۴۴		۴٠٠٠	

در جدول زیر نتایج بدست آمده معیار ارزیابی P@20 برای روش هموارسازی دومرحلهای قابل مشاهده است:

P@20	λ	μ	
۳۷۳. ۰		1	2
۰.۳۷۶		۱۵۰۰	روش
۸۷۳.۰		١٧٠٠	
٧٧٣.٠		7	وارس
۴۸۳. ۰		٣٠٠٠	ازی
١ ٨٣. ٠		۴٠٠٠	ર
٠.٣٧١		1	هموارسازی دو مرحلهای
۵۲۳. ۰		۱۵۰۰] वि
٧٧٣. ٠	٠.١	۱۷۰۰	
۸۷۳.۰		7	

۱ ۸۳. ۰		٣٠٠٠
۱ ۸۳. ۰		۴٠٠٠
۲ ۳۷۱ ۰		1
٧٧٣.٠		۱۵۰۰
٧٧٣. ٠	J	۱۷۰۰
۸۳.۰	۲.٠	7
۱۸۳.۰		٣٠٠٠
۴۷۳. ۰		۴٠٠٠
۴۷۳. ۰		1 • • •
۵۷۳.۰	۳. ۰	۱۵۰۰
۰.۳۷۶		۱۷۰۰
۴۷۳. ۰		7
۰.۳۷۹		٣٠٠٠
۸۳.۰		۴٠٠٠
۲ ۲۳. ۰	۴.٠	1
۳۷۳. ۰		۱۵۰۰
٧٧٣. ٠		١٧٠٠
۸۳.۰		7
۸۳.۰		٣٠٠٠
۸۳.۰		4
۰.۳۶۹		1
۵۷۳.۰		۱۵۰۰
٧٧٣. ٠	۵.٠	۱۷۰۰
۰.۳۷۹	Ψ.ω	7
۱ ۸۳.۰		٣٠٠٠
۴۷۳. ۰		۴٠٠٠

 μ و $\mu=1700$ و MAP و MAP و $\mu=1700$ و $\mu=1700$

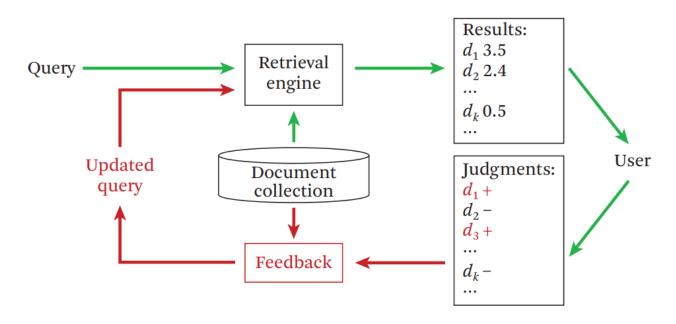
سوال ۳: پیادهسازی تابع وزن دهی با استفاده از Pseudo Relevance Feedback

بسیاری از کاربران می گویند یک سند خوب است یا یک سند خیلی مفید نیست. هر تصمیم در مورد یک سند، قضاوت مرتبط نامیده می شود. این فرآیند نوعی بازخورد مرتبط است، زیرا بر اساس قضاوتهای نتایج جستجو، اطلاعات بازخوردی از کاربر دریافت کردهایم.

همانطور که انتظار میرود این روش میتواند برای سیستم بازیابی بسیار مفید باشد زیرا ما باید بتوانیم یاد بگیریم که دقیقاً چه چیزی برای یک کاربر یا کاربران خاص جالب است. سپس ماژول بازخورد این قضاوتها را به عنوان ورودی می گیرد و همچنین از مجموعه اسناد برای بهبود رتبه بندیهای آینده استفاده می کند.

این نوع قضاوتهای مرتبط قابل اعتماد هستند، اما کاربران معمولاً نمیخواهند تلاش بیشتری انجام دهند، مگر اینکه مجبور باشند. شکل دیگری از بازخورد وجود دارد به نام بازخورد شبه مرتبط a یا بازخورد کور. در این مورد، ما مجبور نیستیم کاربران را درگیر کنیم، زیرا به سادگی فرض می کنیم که اسناد رتبهبندی بالا مرتبط هستند.

فرض کنید k=10 سند بالا مرتبط هستند. سپس از این اسناد برای یادگیری و بهبود پرس و جو استفاده خواهیم کرد. اما اگر اسناد رتبهبندی شده تصادفی باشند، چگونه می تواند کمک کند؟ در واقع، اسناد برتر در واقع مشابه اسناد مربوطه هستند، حتی اگر مرتبط نباشند. در غیر این صورت، چگونه آنها در لیست رتبه بندی بالا ظاهر می شدند؟ بنابراین، به هر حال می توان برخی از اصطلاحات مرتبط با پرس و جو را از این مجموعه یاد گرفت، صرف نظر از اینکه کاربر بگوید یک سند مرتبط است یا نه.

⁵ Pseudo Relevance Feedback

متأسفانه، بازخورد شبه مرتبط کاملاً قابل اعتماد نیست. ما باید خودسرانه یک برش تعیین کنیم و امیدوار باشیم که عملکرد رتبه بندی به اندازه کافی خوب باشد تا حداقل برخی از اسناد مفید را بدست آوریم. همچنین روش بازخورد دیگری به نام بازخورد ضمنی وجود دارد. در این مورد، ما همچنان کاربران را درگیر می کنیم، اما لازم نیست صریحاً از آنها بخواهیم قضاوت کنند. در عوض، ما قصد داریم نحوه تعامل کاربران با نتایج جستجو را با مشاهده تعداد کلیک آنها مشاهده کنیم. اگر کاربر روی یک سند کلیک کرد و سند دیگری را رد کرد، این سرنخی درباره مفید بودن یا نبودن یک سند می دهد. حتی می توانیم فرض کنیم که در اینجا فقط از قطعه در سندی که در صفحه نتایج موتور جستجو نمایش داده می شود (متنی که در واقع توسط کاربر دیده می شود) استفاده می کنیم. می توانیم فرض کنیم که این متن نمایش داده شده احتمالاً برای کاربر مرتبط یا جالب است زیرا آنها روی آن کلیک کرده اند. این ایده پشت بازخورد ضمنی است و ما می توانیم دوباره از این اطلاعات برای بهروزرسانی پرس و جو استفاده کنیم. این یک تکنیک بسیار مهم است که در موتورهای جستجوی مدرن مورد استفاده قرار می گیرد.